

POSTANOWIENIE Z DNIA 18 CZERWCA 2009 R.

IV KK 165/09

Określoną w art. 178 § 2 k.k.w. powinność wysłuchania skazanego przed wydaniem postanowienia w przedmiocie zarządzenia wykonania zawieszony kary pozbawienia wolności, poza wypadkiem obligatoryjnego zarządzenia tej kary na podstawie art. 75 § 1 k.k. (art. 178 § 2 *in fine* k.k.w.), rozumieć należy z reguły jako obowiązek sądu, ponieważ ma ona charakter gwarancyjny, umożliwiający skazanemu realizację jego prawa do obrony zarówno w znaczeniu materialnym, jak i formalnym.

Przewodniczący: sędzia SN A. Siuchniński.

Sędziowie SN: T. Artymiuk (sprawozdawca), R. Malarski.

Sąd Najwyższy w sprawie Tomasza L., skazanego z art. 200 § 1 k.k. i innych, po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. w dniu 18 czerwca 2009 r. kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego od postanowienia Sądu Rejonowego w L. z dnia 4 lutego 2008 r., w przedmiocie zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności

postanowił uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę Sądowi Rejonowemu w L. do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w L. z dnia 12 sierpnia 2005 r., Tomasz L. został skazany za przestępstwa określone:

- w art. 200 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności,
- w art. 45 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 75, poz. 468) w zw. z art. 12 k.k. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,
- w art. 279 § 1 k.k. na karę roku pozbawienia wolności oraz grzywnę w wysokości 80 stawek dziennych w kwocie po 10 zł każda,
- w art. 190 § 1 k.k. na karę 2 miesięcy pozbawienia wolności.

W miejsce wymierzonych kar jednostkowych pozbawienia wolności orzeczono wobec oskarżonego karę 2 lat pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby wynoszący 5 lat, oddając w tym okresie Tomasza L. pod dozór kuratora sądowego.

Powołany wyżej wyrok zawierał także rozstrzygnięcia co do obowiązku naprawienia szkody, o dowodach rzeczowych oraz o kosztach sądowych.

Na wniosek kuratora zawodowego, postanowieniem z dnia 4 lutego 2008 r., Sąd Rejonowy w L., na podstawie art. 75 § 2 k.k., zarządził wobec Tomasza L. wykonanie kary 2 lat pozbawienia wolności, orzeczonej powołanym na wstępie wyrokiem tegoż Sądu z dnia 12 sierpnia 2005 r.

Postanowienie to nie zostało zaskarżone i uprawomocniło się w dniu 16 lutego 2008 r.

Kasację od ostatniego ze wskazanych orzeczeń wniósł – na podstawie art. 521 k.p.k. – na korzyść skazanego Prokurator Generalny. Zarzucając „rażące i mające wpływ na treść postanowienia naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 22 § 1 k.k.w. w zw. z art. 178 § 2 k.k.w., pole-

gające na zarządzeniu wykonania warunkowo zawieszonej kary pozbawienia wolności bez wysłuchania skazanego, który o terminie posiedzenia nie został prawidłowo powiadomiony, co w konsekwencji stanowiło naruszenie przynależnego skazanemu prawa do obrony”, wniósł w konkluzji o uchYLENIE zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w L. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesiona na korzyść skazanego Tomasza L. kasacja Prokuratora Generalnego okazała się oczywiście zasadna, co umożliwiło jej uwzględnienie na posiedzeniu, w myśl art. 535 § 5 k.p.k.

Kodeks karny wykonawczy w art. 22 § 1 wprowadził obowiązek każdorazowego zawiadamiania skazanego o terminie i celu posiedzenia. Wprawdzie stawiennictwo skazanego na posiedzenie nie jest obowiązkowe, ale o terminie posiedzenia musi być on zawsze prawidłowo zawiadomiony (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 listopada 2005 r., V KK 432/05, R-OSNKW 2005, poz. 2121).

Nie może budzić też wątpliwości, że określoną w art. 178 § 2 k.k.w. powinność wysłuchania skazanego przed wydaniem postanowienia w przedmiocie zarządzenia wykonania zawieszonych kary pozbawienia wolności, poza wypadkiem obligatoryjnego zarządzenia tej kary w oparciu o przepis art. 75 § 1 k.k. (art. 178 § 2 *in fine* k.k.w.), rozumieć należy z reguły jako obowiązek sądu, ponieważ ma ona charakter gwarancyjny, umożliwiając skazanemu realizację jego prawa do obrony, tak w znaczeniu materialnym, jak i formalnym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2001 r., II KRN 48/91, OSNKW 1991, z. 10-12, poz. 54). Dyrektywę „powinności wysłuchania skazanego” należy więc odczytywać jako konieczność dołożenia wszelkich starań mających na celu wysłuchanie skazanego; ewentualnie ustanowionego przez niego obrońcy. Odstąpienie od wysłuchania powinno mieć wyłącznie charakter wyjątkowy i ograniczać się

jedynie do sytuacji, w których skazany swoim zachowaniem daje podstawy do przyjęcia, iż nie zamierza brać udziału w posiedzeniu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 sierpnia 2007 r., II KK 85/07, LEX nr 299193).

Lektura akt wskazuje, że w niniejszej sprawie doszło do naruszenia obu określonych wyżej zasad.

Z zapisu w protokole posiedzenia Sądu Rejonowego w L. z dnia 4 lutego 2008 r. wynika, że skierowane do Tomasza L. zawiadomienie o terminie posiedzenia wysłane na adres „L. ul. G. 27/47” wróciło z adnotacją poczty „adresat wyprowadził się”, co dało sądowi asumpt do stwierdzenia, w oparciu o przepis art. 139 § 1 k.p.k., o prawidłowości doręczenia. Tymczasem oczywiste jest, że skazany pod tak wskazanym adresem nigdy nie zamieszkiwał, bowiem jego wcześniejszym miejscem zamieszkania była ul. G. 27/69, zaś w okresie objętym w niniejszej sprawie postępowaniem wykonawczym przebywał na stałe w L. przy ul. K. 46/3, o czym Sąd Rejonowy w L. był wcześniej poinformowany. Świadczy o tym korespondencja kierowana do skazanego już w 2007 r. i później, która odbierana była przez matkę skazanego, bądź osobiście przez niego samego, jak również złożone przez Tomasza L. – na formularzu z tak właśnie określonym jego adresem (L. ul. K. 46/3) – oświadczenie z dnia 30 marca 2007 r., w którym wyraża gotowość podjęcia pracy społecznie użytecznej w zamian za nieuiszczoną grzywnę.

Co więcej, skazany Tomasz L. deklarował wielokrotnie gotowość osobistego udziału w postępowaniu wykonawczym, o czym świadczy jego stawiennictwo na posiedzenia zarówno przed dniem 4 lutego 2008 r. (np. w dniu 19 grudnia 2007 r.), jak i po tym terminie (m. in. w dniu 18 lutego 2008 r., czy też w dniu 19 marca 2008 r.).

W tym stanie rzeczy oczywiste jest, że nieprawidłowe powiadomienie Tomasza L. o terminie posiedzenia, przez wysłanie zawiadomienia na błędny adres, z rażącym naruszeniem – co wynika z uzasadnienia kasacji

– art. 139 § 1 k.p.k., skutkowało obrazą zarówno art. 22 § 1 k.k.w., jak i w konsekwencji art. 178 § 2 k.k.w., poprzez pozbawienie skazanego możliwości zaprezentowania przed sądem swoich racji, co w wypadku innych, wyznaczanych w toku tego postępowania wykonawczego posiedzeń, konsekwentnie czynił. Tego rodzaju rażące naruszenie prawa, uznane z kolei być musi jako mające istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, ograniczając bez wątpienia, co nie wymaga nawet osobnego dowodzenia, prawo skazanego do obrony.

Musiało to – zgodnie z wnioskiem Prokuratora Generalnego – skutkować uchyleniem zaskarżonego postanowienia i przekazaniem sprawy, wobec trwającego jeszcze okresu próby (od dnia 26 sierpnia 2005 r.), do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w L.

Procedując powtórnie, Sąd ten rozpozna wniosek kuratora zawodowego z dnia 9 listopada 2007 r., w przedmiocie zarządzenia wykonania warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności, bacząc by dochowane zostały zasady określone w art. 22 § 1 k.k.w. i art. 178 § 2 k.k.w., a w szczególności nie naruszono prawa skazanego do obrony.

Mając na uwadze całokształt omówionych wyżej okoliczności, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.